

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 15.) Utkommer hvarje Söndag.

Götheborg den 10 April 1853. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B.co. (VII årgången)

Luigia Sanfelice.

(Forts. fr. N:o 14.)

Äfven büren i för ert folk utpeka upp-
rorsskarornas förnämste ledare. För er och
era anhörige samt andra vänner af vår sak
skall jag lemna er säkerhetskort, hvilka
komma att ovillkorligt respekteras. På det-
ta sätt skall det lyckas oss att skydda ko-
nungamaktens vänner mot massakrering och
plundring. I allt öfrigt lemnen J ert folk
obetingad frihet! Jag önskade att ingen Ja-
kobin måtte undkomma med lifvet. Nu har
jag sagt er allt, mina vänner! J hafven öf-
vertagit ett svårt verk, men Gud, för hvars sak
vi kämpa, skall skänka oss sin välsignelse
och konungen oss sin tack. I morgon, vid den-
na tid, hoppas jag vi kunna sofva lugnt.
Missdådarne skola utrotas och Neapel åter-
lemnas till sin laglige konung och herre.
Må ingen skonast! Blodet, som ryker mot
himlen, är ett Gud behagligt offer. Modigt
till verket! Lefve konung Ferdinand!

Krystallaron sprang upp.

— Lefve konung Ferdinand! Död åt Ja-
kobinerna! — ljud det från allas munnar,
och ropen återskallade från väggarne i det
dystra hvalfvet.

Den gemena planen hade varit de fleste
af de sammansvurne obekant; men ingen
hade det ringaste att invända deremot, in-
gen betvillade det lyckliga resultatet. Brin-
nande af hat till frihetens vänner, samt eg-
gade af ärelystnad och ännu sämre egoi-
stiska intressen, hade ledamöterna af den
hedervärda församlingen länge önskat att
det afgörande ögonblicket äntligen måtte
komma och tilljublede krystallarons plan sitt
obetingade bifall.

Krystallaron gick omkring, och uppelda-
de än den ene än den andre, gaf dem de-
taljerade förhållningsorder, anvisade dem
vapen, och antyde de personer, hvilka bor-
de falla som offer åt händen. Derefter ut-
delade han säkerhetskort, på hvilka han
med egen hand hade skrivit några stora,
tydliga bokstäver.

Efter dessa arrangementer, uppmanade
han de sammansvurne till största skynd-
samhet.

— Det är redan midnatt! — sade han —
J fån fullt upp att göra, om J viljen blifva

färdige med allt tills i morgon bittida. Upp!
Upp! Heder och ära bjuda oss det!

De sammansvurne lemnade hvalfvet, och
beträdde försigtigt den mörka gången. Kry-
stallaron lät dem utgå en och en i sender,
talade derpå några ord med Ignazio, och
låste dörren.

Han tog långsamt vägen hemåt med Fe-
derigo. De snögo sig tyst öfver gården.
Krystallaron gick in i sitt rum, der han lät
Federigo redogöra för de närmare omstän-
digheterna, beträffande hans fångenskap.

— Ändtligen gick äfven Federigo till sin
kammare.

Utan att kläda af sig, kastade han sig
med tankfull min på bädden.

— Så är då ändtligen stunden kommen,
— mumlade han för sig sjelf — som skall
förskaffa mig den efterlängtade händen!
Ändtligen får jag svalka mitt hat i mina
dödsfienders blod! Med egen hand vill jag
nedstöta Antonio och Colletta. Mina ögon
skola njuta af deras dödsryckningar. Och
Luigia? — mumlade han, medan hans drag
förvredo sig till ett vidrigt uttryck af hän-
 och passion — Luigia, du stolta sköna, du
skall blifva min. Jag skall rycka dig ur de-
ras armar. Jag vill tämja ditt högmod, du
stolta dufva! Fåfängt skall du i mina armar
vråda dig som en mask, för att undgå min
kärlek.

En plötslig tanke tycktes genomblifva
hans hjerna: han for upp.

— Men huru? — hviskade han till sig
sjelf — Tänk, om pöbeln mördar henne
också! Hon är känd som Antonios förlof-
vade brud, och som en ursinnig Jakobinska.
Nej, jag måste rädda dig, du hulda dufva!
Du skall icke dö, jag vill rädda dig åt mig
sjelf! Ha! Det är godt att denna tanke i ti-
de föll mig in, innan det var för sent! Och
säkert skall hon visa sig tacksam, den un-
ga pryda, för det att jag räddat hennes
unga lif! O, jag skall nog veta att göra
henne skadeslös för förlusten af hennes
hjärtetgryn. Nej, hulda engel, du skall icke
dö!

Han uppgaf ett hänskratt och tände en
blindlykta. Derpå stoppade han några nyck-
lar i fäsan, och gick sakta ur sin kammar-
re ut på gården. Federigo var noga be-

kant med lokaliteten. Från gården förde
en trappa upp till första våningen. Han be-
trädde den med största försigtighet, och
närmade sig på tåspetsarne Luigias rum.

Han var i begrepp att öppna dörren, då
han hörde att en hand ifmantill vidrörde lå-
set. Förskräckt släckte han lyktan och vek
några steg tillbaka.

Redan grep han med handen efter dol-
ken, — men han besinnade sig.

— Hvarför just nu? — tänkte han —
Han undgår mig dock icke.

Antonio steg sakta nedför trappan, och
försvann i nattens mörker.

Federigo stod ett ögonblick stel af öfver-
raskning. Han kunde icke förklara sig An-
tonios sena besök.

Plötsligen förvreds hans ansigte till ett
uttryck af djefvusk skadeglädje.

— Ha, du stolta sköndhet, jag gissar! —
ropade han, och klappade på Luigias dörr.

Men förrän läsaren med Federigo inträ-
der i Luigias rum, är det nödigt att han
får veta, hvad som tilldragit sig mellan de
älskande under förloppet af eftermiddagen.

— — — — —

Vi lemnade de båda paren på torget, som
hade varit vittne til den unga republikens
så ädelmodiga behandling af krigstångarne.
Collettas högsinnata själ, som icke visste hvad
hämd ville säga, gillade fullkomligt deras
frigifning; han hade till och med föreslagit
senaten densamma. Antonio deremot var
något småaktig. Han försmådde icke att
hämnas på sin besegrade antagonist. Också
tyckte han icke om att Federigo var med
bland de frigifne.

Åsynen af denne ussling hade framkallat
en öfvergående dyster stämning hos de äls-
skande. Sedan den lyckliga befrielsen från
från röfrarnes händer, hade de föga tänkt
på krystallarons son. I den saliga känslan
af att hafva öfverstått det förlutnas lidan-
den, njöto de sorgfritt af det närvarandes
lycka.

Federigos plötsliga uppenbarelse hade väl
icke förskräckt de båda flickorna, ty under
sina älskares beskydd hyste de ingen fruk-
tan; men de rönte en oangenäm känsla vid
medvetandet af att hafva i sin närhet en

menniska, hvars passionerade raseri var dem bekant.

Isynnerhet kunde Luigia, som bodde under ett och samma tak med honom, icke qväfva sina sorgliga aningar.

— Var försiktig, Antonio! sade hon, och smög sig intill sin älskare. — Jag har varit så ängslig till sinnes, sedan jag återsåg denna människas olycksbådande ansigte. Säkert rufvar han nu på planer till nya bostreck. Och om han också har uppgifvit sin vansinniga önskan att komma i besittning af mig, så skall han dock vara betänkt på att hämnas på dem, som frånryckt mig honom. Var alltså på din vakt, Antonio!

— Visserligen, dyra Luigia! — svarade denne — Jag känner den eländiges svarta själ allt för väl, för att icke veta, det han hvarken uppgifvit sin hämd eller sina planer på dig. Du är icke säker så länge han är i din närhet. Skall en uppenbar fiende till republiken, och som röfvat tvenne ädla jungfrur, förblifva strafflös. Nej, jag skall själf hos senaten göra påstående om hans arrestering och bestraffning. Och hjälper icke detta, nå väl, så har jag min arm och mitt svärd, hvilket jag invigt till fienders och förrädares förderf. Var utan fruktan, Luigia!

— Han kommer icke länge att stanna kvar här! — inföll Colletta — Han har märkt din blick, Antonio, och vet, hvad han har att vänta sig. I Neapel, der numera rätt och rättvisa råda, är icke rätta platsen för honom.

— O, tro det icke! — ropade Antonio — Han stannar nog kvar. Jag känner detta skurkpack. Kardinalen behöfver spioner och Federigo är just rätta mannen för en dylik befattning. Du skall få se, att snart blir krystallarons son en lika ifrig republikan som fadern. Men ve den, som tror den! Menar du jag icke känner den gamle? Jag låter icke narra mig af svassande ord om frihet och jemlikhet. Jag känner djefvulen, som herrskar i denna människas bröst, ärelystnadens och girighetens djefvul, hvilken gjort honom till kardinalens hemlige bundsförvandt. Jag säger dig, Colletta, dessa människor spinna ränker i mörkret, och vi äro förlorade, i fall det icke lyckas oss att upptäcka och motarbeta dem.

— Har republiken verkligen slagit fasta rötter i Neapolitanernes hjertan, — svarade Colletta — så skall det icke lyckas en liten hop sammansvarne att krossa den.

Skulle åter vår supposition icke ega grund, tillade han med dyster min, så skall republiken likafullt icke länge ega bestånd.

De båda vännernas samtal afstannade för en stund. Colletta såg med tankfull blick och allvarsamt anlete ut öfver torget.

Här hade scenen emellertid blifvit allt lifligare och lifligare. Den republikanska arméen och senaten hade lemnat torget i högtidligt tåg, och folket hängaf sig tygellöst åt sin fröjd, sitt jubel.

Ännu brände elden, i hvilken man kastat banknoterna och den kungliga familjens bilder. Oupphörligt framlöpade folket nya minnestecken af sitt förra slafveri och förnedring, samt öfverlemnade dem åt lägor-na. I brokigt virrvarr dansade män och kvinnor, ynglingar och flickor kring frihets-trädet och bålet.

Det var en vild förtjusning, som medförde en bedöfvande och fanatiserande inverkan på åskådarna. Snart började lar-met, jublet, ropen förbreda sig öfver hela torget. Öfverallt hörde man sång, öfverallt bildade sig dansande grupper.

Äfven våra vänner kunde icke emottstå den galna, smittande yran. Ovillkorligt glömdo de Federigo och fäderneslandets fiender för att öfverlemnna sig åt ögonblickets berusning. Öfverallt emottogos de med vänliga hälsningar och indrogos i de dansande eller driickande grupperna.

Den till sin nedgång lutande solen log i full glans. Den renaste vårluft strömmade öfver det vida torget och fyllde hjertat med en underbar känsla af tjusande friskhet. All kraft, all lust, som slumrat i sjä-len, väcktes till lif. Alla de förra trångbröstadade skrankornas band voro sönder-slitne.

Äfven skrankorna emellan båda könen voro till en del nedbrutna. Ynglingar och flickor rörde sig om hvarandra i förtrolig hjertlighet.

Visserligen glömdo sig den finkänslige Neapolitanen aldrig så långt, att han ens med det obetydligaste steg öfverskred anständighetens gränser, men allt, hvad de unga paren kunde tillåta sig, det tillåto de sig också. Sida vid sida sutto ynglingar och flickor, beledsagande sin sång med knäppningar på gitarren, eller beundrande och uppmuntrande andra par, som i vild, yppig dans sväfvade fram och tillbaka på torget.

Antonios ansigte strålade af hänryckning.

— Ha, är inte detta ett lif kauske? — jublade han — Har man någonsin sett folket sådant under slafveriets dagar? Har man någonsin varit vittne till en dylik glädje, då tyrannens nåd någon gång skänkte oss friheten att fira en fest? Ja, folket känner sig lyckligt under republikens milda spira, och det skall veta att försvara sina rättigheter.

— Jag önskade det! — sade med allvarsam min Colletta, som höll Eleonora under armen — Jag unnar folket några glädjedagar efter så långa år af förtryck och jemmer. Men jag fruktar att Neapolitanen endast tänker på frihetens välsignelser, att han glömmet, det friheten äfven medför sina *favor*, och att det erfordras kraftiga åsträngningar till att bevara densamma. Mätte detta folk, som nu fröjdar sig med bågaren och kastagnetterna, en dag vet att lika förtroligt umgås med svärdet och muskötan!

— Åh, folket skall nog hålla ut! — ropade Antonio — Du ser allting i svart, Colletta! Men Neapolitanen har smakat frihetens sötma, och skall icke så lätt låta frånrycka sig sitt dyrt förvärfvade goda.

I detta ögonblick riktades deras uppmärksamhet på en grupp, kring hvilken en större krets hade bildat sig.

En hel familj satt på bara marken, och hade just nu intagit sin aftonmåltid. Det var energiska, neapolitanska fysiognomier med blixtrande ögon. Gruppen utgjordes af en till åren kommen man, med sin hustru, sina barn och den äldsta dotterns fästman. Bågaren torde redan flere gånger gjort sin rund, ty icke blott ynglingens (han höll en gitarr i handen), utan äfven gubbens ansigte strålade i en frisk rodnad af lefnadslust och mod.

Plötsligen sprang fadern upp, och ryckte de båda förlovade med sig. Derpå lade han deras händer tillsamman och ropade till de kringstående:

— Ha, hvad skall detta prat om bröllop och prest betyda, barn? Vi behöfva inga prester mer. Vi kunna själfve bedja till jungfru Maria och behöfva inga förespråkare. I dag är en glädjedag, och den vilja vi fira! Medborgare, J ären mina vittnen! Giuseppe är min Angelikas fästman. Lofvar du, Giuseppe, att älska och ära min Angelika som din äkta maka, och aldrig öfvergifva henne?

— Ja, jag lofvar det! — svarade yng-

lingen högt, och slog armarna kring sin älskarinnas lif.

— Och du, Angeliga, lofvar du att älska och äkta Giuseppe, och vara honom hörsam och trogen?

— Jag lofvar det! hviskade flickan, purpurrod af öfverraskning och förlägenhet.

— Nå välan, medborgare, Järn vittnen till dessa ömsesidiga löften! — fortfor den gamle, medan han sammanfogade det unga parets händer. — I jungfru Marias, i frihetens, i republikens namn forenar jag dessa båda unga människors händer, och förklarar dem för ett äkta par! Uppfören er väl i republikens tjänst och uppfostren era barn till goda medborgare och patrioter! Mätte madonnan skänka sin välsignelse åt ert förbund!

De kringstående utbröto i ett högljudd bifallsrop. Några äldre personer skakade på hufvudet, men detta märktes icke under det allmänna jublet och de uthålliga ropen af: Lefve det unga paret, lefve kärleken, lefve republiken!

Med blixstens snabbhet förbredde sig ryktet om denna så egna vigsel; öfverallt såg man snart liknande grupper sammanträda och avsluta förlofningar och äktenskap.

— Nå, Colletta! — ropade Antonio — Tviflar du ännu på att republiken slagit fasta rötter i Neapolitanernes hjertan, då de i hennes namn avsluta det heligaste af alla förbund, äktenskapsförbundet.

— Jag betviflar icke, att ju Neapolitanerne äro ett dugtigt folk, och jag önskar ett de unga måtte hålla den ed, som de i dag svurit den heliga jungfrun och republiken. Men äktenskapet är en allvarsam sak, och mången torde längre fram önska att kunna återtaga ett löfte, som kärleken och entusiasmen förledt dem att göra i ett obetänksamhetens ögonblick.

Vid den omtalte vigseln, på öppet torg och under den blåa himlen, hade Eleonoras öga strålat i förklarad glans. Hennes stolta själ var upphöjd öfver mängdens fördomar, upphöjd öfver kyrkans småaktiga dogmer. Hon kände, i sitt innersta, att hennes enkla löfte att som maka tillhöra sin älskade Colletta och förblifva honom trogen, att detta löfte, oflagdt här inför hennes medborgare och i republikens namn, skulle vara lika fast och heligt, som om handlingen försiggick i de dystra hvalfven af en kyrka, inför en bakslug presis listiga ögon. Det hade endast behöfts ett ord från Colletta, och hon hade trädt fram med

honom för att inför det församlade folket svära honom en makas kärlek och trohet.

Men Colletta stod och blickade tankfull framför sig. Ett djupt vemod hade dragit sin skugga öfver hans anlete, och hans bröst häfdes till en tung suck. Det var honom omöjligt, att i hopens jublande entusiasm se någonting annat än ett flyktigt rus, som snart skulle förjagas af den prosaiska verkligheten. Man visste att det stod illa nog till med den unga republiken, och att få af dem, som nu uppfyllde torgget med sin sång och sina jubelrop, skulle vara beredde att försvara ögonblickets lycka i krutrökens natt och vid kanonens dån.

Antonio deremot kände sig herusad af den scen, hvartill han nyligen varit vittne. Hans öga strålade i svärmisk hänryckning. Ett vildt beslut tycktes jäsa i hans bröst och vilja bana sig väg öfver hans läppar. Han nedböjde sitt glödande anlete till Luigia och hviskade sakta:

— Talar ingenting i ditt hjerta, Luigia? Öfverväldigar dig inte anblicken af den lycka du ser omkring dig? Vill du blifva min, älskade flicka, min ännu i dag?

Luigia bleknade och darrade. Colletta hade hört och förstätt Antonios tysta ord.

Ett lätt rodnad öfverflög hans anlete. Liksom frågande, hade Luigia ovillkorligt fäst sina blickar på honom; utan att själfve hafva riktigt medvetande deraf, utbytte de en blick af hemligt förstånd med hvarandra.

— Nej, nej, icke nu! — svarade Luigia bäfvende — Jag är för upprörd, Antonio.

— Elaka barn! — hviskade Antonio, och tryckte en het kyss på hennes skälfvande läppar — När vill du då? Tala! Inom få dagar måste jag tillbaka till arméen.

— Jag skall fråga mina föräldrar, du stormande menniska! — svarade Luigia.

Antonio fattade hennes arm, och drog henne vidare med sig. Darrande hängde sig Luigia vid detta stöd, som hon väl behöfde, ty hennes krafter började svigta.

Hon hade fattats af en mäktig rörelse, som, henne själf ovetande, länge slumrat i hennes bröst och nu plötsligen kommit till utbrott. Hennes hjerta klappade; hon sökte samla sina tankar.

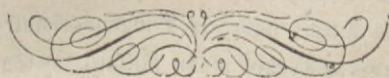
Aldrig hade Luigias känsla för Antonio varit någon annan än vänskapens; ännu alljemt hade hon icke känt för sin trolovade någonting annat, än en hjertlig

tillgifvenhet, men aldrig kärlek. Hon hade ofta själf gjort sig förebräelser derför, samt sökt öfvertyga sig själf, det hon älskade honom. Men Eleonora hade hon aldrig vågat samtala öfver denna tvedrägt i hennes inre; hon hade då måst tillstå sin väninna att i hennes bröst rörde sig en dunkel känsla, en slumrande passion för Colletta, hennes väninnas fästman.

Luigia trodde att det som rörde sig i hennes hjerta endast var beundran för Colletta, och för denna känsla gjorde hon sig ingen förebräelse, ty Colletta beundrades ju af hvar och en, som kände honom. Denne unge, sköne man, med den stolta lejonpannan och de fast sammanslutne läpparne, öfver hvilka blott sällan flödade något tal, men då också så mycket mera öfvertygande och hänförande; han, med det skarpa genomträngande förståndet, inför hvilket de älske och visaste bugade sig; han, med den djupa, glödande känslan för frihet och fosterland — han stod så högt öfver Antonio, som på intet sätt var utmärkt framför andra ynglingar af samma ålder. Väl var dennes hjerta ädelt, men också emottagligt för lägre känslor, så att ingen länge kunde vara i villrådighet, hvilken af de båda ynglingarne företrädesvis förtjenade beundran och kärlek. Förgäfves försökte Luigia öfvertyga sig själf, det Antonio egde åtskilliga öfverträffande egenskaper, som borde göra honom älskvärd för en kvinnas ögon och hjerta. Hon behöfde blott kasta en blick på de båda vännerna, för att känna att en hård strid mellan pligt och gryende kärlek började upplomma i hennes bröst.

Af denna känsla kom hon till fullt medvetande i det ögonblick, då Antonio, med glödande kinder, lutade sig ned till henne och frågade om hon ville blifva hans. Då hon såg yran i hans blickar, genomdarrades hennes hjerta af en krampryckning. Hon kände att hon omöjligen kunde uttala jaordet. Hon skulle i sin förvirring hafva flytt, om icke Antonios arm så fast omslingrat henne. Liksom bönfällande om hjälp, hade Luigia fäst sina blickar på Colletta; hon hade sett honom rodna, sett hans öga låga. Kampen i hennes bröst var, som genom ett plötsligt trollslag, afgjord. För första gången kände hon den upplammande passionen af en glödande kärlek, för första gången genombäfvades hennes hjerta af en ousäglig sällhetsrysning.

(Forts.)

Luftsegling.

(Forts. fr. No 43.)

Medan nu Spanjoren Cavallo var betänkt på att använda vätgasen till luftsegling, uppfann Mongolfier konsten att fylla ballongen med en genom eld förtunnad luft, och måste derföre erkännas som luftballongernas egentlige uppfinnare. Den första, på detta sätt fyllda ballong uppsteg i Juni 1783 vid Annonay i Frankrike (Fig. 77). Uppmuntrad af det lyckliga resultatet af detta försök, fylde professor Charles i Paris en af siden förfärdigad och med upplöst kautschuk öfverdragen ballong (Fig. 78) på ett mera ändamålsenligt sätt, nemligen med vätgas, en luftart som är ungefär 44 gånger lättare än den atmosfäriska luften. Beredningen af denna lätt antändliga gas var då för tiden underkastad stora svårigheter. Ändtligen uppfann man följande förfaringssätt. Man fyllde ett temligen stort fat med jernfilspån och vatten. I öfre ändan af detta fat anbragte man tvenne öppningar. I den ena insattes ett noga passande bleckrör, som var ämnadt att leda gasen in i ballongen; genom den andra öppningen, som tillslöts med en propp, göt man då och då något svafvelsyra, som, medelst sin kemiska inverkan på jernfilspånen, utvecklade den behöfliga vätgasen (Fig. 79). Försöket lyckades temligen väl, ehuru till ballongens fyllande behöfdes trenne dagars tid, hvarunder åttingo 1000 skålpund jern och 500 skålpund svafvelsyra. Då ballongen blifvit fyllt, fördes den, beledsagd af ett fackeltåg, ut på Marsfältet, der den, under ett ofantligt tillöpp af åskådare, den 27 Aug. 1783 uppsteg i höjden. Sedan den sväfvat tre kvarts timma i luften, nedföll den på ett åkerfält tre mil derifrån.

Vetenskapsakademien i Paris inbjöd Mongolfier till hufvudstaden, och förmådde honom att anställa ett nytt försök. Han konstruerade då en 70 fot hög och 43 fot bred luftballong, som han fyllde med atmosfärisch luft, hvilken han förtunnade medelst påtänd halm och ull, som anbragtes under ballongens öppning. Sedan, under en stormig natt, ballongen blifvit söndersliten af ett häftigt vindkast, förfärdigade han inom några dagar en ny (Fig. 80). Uti en med densamma förbunden korg hade man satt ett får, en anka och en tupp. Ballongen uppnådde en höjd af 2—3000 fot, och de utsedde öfren för den vådliga färden kommo så välbehållne tillbaka till jorden, att man fönn fåret betande tätt bredvid den på marken liggande ballongen.

Ända hittills hade dock ingen dristat sig företaga vägstycket af en luftfärd. Äran af att först hafva vågat detta tillkommer Pilä-

tre de Rozier, som hade den djerfheten att uppstiga i luftens regioner i en af Mongolfier förfärdigad och, till säkerhet mot sönderslitning af vinden, ganska starkt sammansatt ballong (en "Montgolfier"). De af professor Charles uppfunne och med vätgas fyllda ballongerna kallas deremot "Charlièrer." Den var af samma dimensioner, som den ofvan omtalte och innehöll ungefär 20,000 kubikmeter luft. Rundt omkring ballongens öppning anbragtes ett galleri af flätadt spjelkverk, öfverdraget med lärft, och som var ämnadt att emottaga luftseglarne (Fig. 81). Hela öppningen var för öfrigt alldeles fri, och derunder hängde vid små kedjor värmingsapparaten af jerntråd, på hvilken förbrämningen af halm och ull skulle försiggå. Den 15 Okt. 1783 gjorde Pilätre de Rozier sin första utlygt, ehuru endast till 300 fots höjd; ballongen fasthölls nemligen med tåg. Men då den djerfve mannen hade märkt, att han, medelst värmens ökande eller minskande, kunde efter behag låta ballongen stiga eller falla, så fördristade han sig att, den 21 Nov. samma år, företaga en ordentlig luftresa, i sällskap med markisen af Arlandes. De uppnådde en anseelig höjd, och slutade lyckligt sin färd, ehuru i ett sådant företag låg någonting, som kunde ingifva äfven den modigaste skräck i bröstet.

Emellertid insåg man snart de faror, för hvilka man utsatte sig vid att uppstiga i Montgolfierer. Den till luftens förtunnande använda elden, som beständigt måste underhållas under ballongen, kunde nemligen vid minsta oförsigtighet sätta det eldfångda tyget i brand, och detta oberäknadt, måste, såvida ballongen skulle kunna bringas till att stiga, elden under densamma alltemt förstärkas, någonting som man icke alltid hade i sin makt. Hälanefter började man derföre nästan uteslutande begagna med vätgas fyllda ballonger, och den förste, som uppsteg i en sådan, var sjelfva uppfinnaren, prof Charles. Den luftresa Pilätre de Rozier och markisen af Arlandes gjorde tillsammans var en beundransvärd handling af utomordentlig djerfhet. De hade, i förlitande på sitt mod, och utan att ega den tillgång till de erfarenhetsreglor, som sedan vunnits, företagit ett det djerfvaste experiment, som någonsin framsprungit ur en människas hufvud, och lyckigen bragt det till ända. Helt annorlunda var förhållandet med prof. Charles' luftfärd. Den var moget öfvertänkt och beräknad med sällsynt insigt samt med användande af alla de hjälpmedel vetenskapen erbjuder åt snillet. Man kan till och med påstå, att prof. Charles, medelst denna (sin enda) luftfärd, liksom

med ett trollslag skapat allt det viktigaste af luftseglingkonsten. Också uppfann han härvid den der oundgängliga ventilen, medelst hvilken man kan låta vätgasen så småningom utströmma ur ballongen, och sålunda åstadkomma ett långsamt och jemt nedstigande. Äfven uppfann han gondolen, deri luftseglaren befinner sig. Han medtog ballast, för att reglera upp- och nedstignandet, såsom man och har hans uppfinningsförmåga att tacka för det nät, som fasthåller gondolen, för kautschuksfernissan, med hvilken hela ballongen är öfverdragen och hvarmedelst den blifvit lufttät, och ändtligen för användandet af barometern, som tillåter luftseglaren att hvarje ögonblick, allt efter qvicksilfrets fallande eller stigande, beräkna den höjd på hvilken han befinner sig; — och för åstadkomman let af alla dessa nya och sinnrika hjälpmedel, hvarmed han riktat ærostatiken (luftseglingkonsten), behöfde han blott en enda månad. Den 28 Nov. 1783 sågs i stora alléen vid Tuillerierna en ballong af 28 fots diameter, gul- och rödmålad samt försedd med sitt nät och sin lilla gondol (Fig. 82). Det hela hade en vikt af 640 skålpund. Apparaten, som tjänade till att fylla ballongen, bestod af flere kärl, hvilka, medelst blyrör, voro förenade med ett annat i midten stående kärl. Ett särskilt rör af större diameter ledde vätgasen in i sjelfva ballongen. Den 1 December uppsteg den, och höjde sig hastigt flere tusen fot i luften, på hvilken höjd den sväfvade under tre timmars tid, och sänkte sig sedan långsamt ned på en äng, ungefär nio mil från Paris. Men som ballongen ännu egde betydlig stigrkraft, gjorde Charles, medelst utkastning af någon ballast, en andra uppfart, och det med sådan hastighet, att han inom mindre än tio minuter uppnådde en höjd af nära 42,000 fot. Samma dag tilldelade konungen den snillrike och djerfve luftseglaren en lifstid pension af 2000 livres. Efter prof. Charles uppgifter, beträffande karakteren af den naturtafla, som erbjöd sig för hans blickar på den så betydliga höjd, till hvilken han hunnit, så skulle de särskilda föremålen på jorden icke mer kunnat urskiljas, utan det hela framställt en förvirrad bild, der allt flöt tillsammans i ett oredigt kaos. Detta fenomen härörde utan tvivel från en, vid tiden för hans färd, i luften utbredd dimma. Vid klar luft synas föremålen, i lodrät riktning, vida tydligare och markerade, än på jorden, i horisontell riktning och på lika afstånd, hvilket, som bekant, har sin grund deri, att luften blir allt tunnare och genomskinligare, ju högre upp man kommer.

Af det föregående följer, att konsten att

höja sig upp i luftens regioner med ett slag uppfanns och nära på fullkomnades. Det gällde nu blott att uppfinna ett medel att styra ballongen, så att man icke var beroende af vindens nycker. Vi bedja här det öfverkloda folk, som grimacerar åt allting nytt, att icke rycka på axlarna. Tanken på de omätliga resultat för menskligheten, som stå att vinna, ifall man en gång kommer Jerhän att kunna styra en luftballong efter behag, bjuder vetenskapsmannen att skänka sin fulla uppmärksamhet åt äfven det obetydligaste experiment på detta fält. Det är bevist att man 1784 och 1785 någorlunda lyckades styra luftballonger. Visserligen utföllo försöken icke till fullkomlig tillfredsställelse, men det var ändock ett framåtskridande, och hvarje framåtskridande, så obetydligt det må synas, bör alltid uppmuntra till ytterligare försök. Man bör blott icke fordra för mycket, man bör icke af en konst, som ännu ligger i sin linda, pretendera samma grad af fullkomlighet, som t. ex. navigationen, efter århundraden, vunnit.

Den förste, som gjorde ett försök, att styra en luftballong, oberoende af väder och vind, var Pierre Blanchard. För vinnandet af detta ändamål applicerade han till ballongen en slags styrningsapparat, (Fig. 83) hvars verkan, om också mindre betydlig, likväl var omisskänlig. Hans första luftresa (den 4 Mars 1784), vid hvilken han uppsteg till en höjd af omkring 5000 fot, samt for fram och tillbaka öfver Seinen, är äfven i det hänsende märkvärdig att den gaf anledning till upptäckten af den bekanta erfarenhetssatsen, att en luftballong vid uppstigandet aldrig bör vara fullkomligt utspänd, utan endast fylld till två tredjedelar.

Af ännu mera vikt och betydelse voro Guyton de Morveaux' arbeten, om de också i själfva hufvudsaken icke lemnade några egentligen afgörande resultat. Han förfärdigade, på akademiens i Dijon bekostnad, af starkt taft en aerostat om 27 fots diameter, öfverdragen med en fernissa af linolja, vegetabilisk kåda och blyglans, samt försedd med en ventil. Ofvandelen var öfverdragen med ett starkt nät, som på midten af ballongen var fastgjordt vid en stark ram af ekträ och uppbar den inunder hängande gondolen. Denna ram tjänade tillika att uppbara en slags inrättning, liknande något stafven på ett fartyg. Den var förfärdigad af linne och egde 7 fots höjd samt 11 fots bredd. Denna utbyggnad var ämnad att klyfva luften i den riktning, i hvilken man

ville styra ballongen. På ballongens motsatta sida befanns ett slags roder och längre fram, på hvardera sidan, en slags lång åra, som erbjöd luften en yta af 24 kvadratfot (Fig. 84). Resultatet af experimentet blef det, att man, med tillhjälp af årorna och rodet, kunde bibehålla den önskade riktningen under en sträcka af 500 famnar, och att det endast var det ansträngande arbetet med rodden, som hindrade uppfinnaren från att göra en vidsträcktare tillämpning af sina arrangementer. Ett annat försök i samma väg gjordes, den 42 Juli 1784, af mekanikern Bredin. Han hade förest sin ballong med tvenne, midt emot hvarandra belägne ventiler. Meningen var att den i ballongen varande gasen skulle utströmma genom någon af dessa öppningar, och sålunda, medelst d. s. k. reaktionen, drifva ballongen framåt i motsatt riktning. Men till någon praktisk pröfning af idén kom det icke, emedan ballongen fattade eld kort förrän den skulle uppstiga.

Äfven bröderna Robert arbetade med herömvärd ifver på fullkommandet af luftseglingkonsten. Också de betjenade sig af ett slags åror och roder; men häftiga stormilar, högt öfver molnen, tvungo dem att på en höjd af 10,000 fot, den de inom få minuter uppnådde, bortkasta båda delarne, och utan opposition öfverlemnade sig åt vindarnes Gud på nåd och onåd. Redan då de uppnått en höjd af 2000 fot, ändrade sig plötsligen väderleken. Svarta moln drogo upp på himlahvalvet, och under dundrande åskknallar fattade en häftig vind ballongen, snurrade den en stund omkring och ryckte den sedan med sig ned mot jorden. Luftseglarne lättade då ballongen från en betydlig del ballast, hvarmedelst de åter fingo den att stiga. Men till följe af sin stora lätthet, blef hon åter ett lekverk för vindarne, tills hon slutligen hann upp öfver stormregionen. Under dem rasade ovädrat med lika häftighet, öfver dem hvälfde sig den klara, blåa himlen. Men knappt sågo de sig hafva undgått en fara, förrän en annan visade sig. Den i full prakt strålade solen utvidgade nemligen till den grad den i ballongen befintliga gasen, att de började frukta för att hon skulle sprängas. I detta rysliga läge tillgrepo de det sista medlet; de gäfvö ballongen några värjstyng, för att skaffa utlopp åt gasen, och sedan de derjemte lyckligen undgått en tredje fara, den att falla i sjön, kommo de, efter en fem timmars resa, välbehållne tillbaka till jorden.

En af Blanchard, den 18 Juli 1784, i Rouen företagen luftfärd, med styrinrättning, luftåror och segel, (Fig. 99 och 100) ådagalade att dessa hjälpmedel kunna vara af ganska mycket gagn med afseende på ballongens höjande eller sänkande efter behag, hvaremot det visade sig att de gjorde föga nytta, då det var fråga att styra ballongen i någon viss horisontel riktning, och har detta problem förblifvit olöst ända till våra dagar. En djerf och farlig luftresa företogs 1785 af Blanchard och Dr. Jefferies; de seglade från Dover öfver engelska kanalen. Ballongen höjde sig långsamt, och erbjöd de på kusten stående åskådarne ett imponant skådespel. Som det var nästan fullkomlig vindstilla gick farten ganska långsamt. Då, efter en timmas tid, den redan öfver hafvet svälvande ballongen började sjunka, befriade luftseglarne densamma från hela ballasten. Då de hade uppnått midten af kanalen, utkastades böcker och en mängd andra artiklar. Likväl vann ballongen endast obetydligt i stigning, så att de sågo sig nödsakade att äfven befria sig från ankare och en del tågverk. Äfven hade de redan börjat träffa anstalter till att lösgöra gondolen från ballongen och hänga sig fast i tågen, då den plötsligen började stiga och förde de resande fram emot Frankrikes kust, der de, efter en tre timmars kamp mot de vidrigaste omständigheter, sluthgén landade vid Calais. Ballongen, i hvilken de företogo sin äfventyrliga färd, framställes i Fig. 85.

Redan i November 1784 hade den rastlöse ifraren för bröderna Montgolfier's uppfinnning (den något fantastiske Pilâtre de Rozier) tillkännagifvit sig vilja företaga en luftsegling öfver kanalen till England. Han konstruerade en sällsam maskin efter egen uppfinnning. Redan förut hade han gjort försök med en liknande flygmaskin, försedd med segel (Fig. 86). Men den till omtalte luftfärd bestämda apparaten utgjordes af en ofantlig ballong, fylld med vätgas och uppuren af en hög cylinder, deri den innevarande luften kunde upphettas och förtunnas, medelst en derunder anbragt gödpanna (Fig. 87). Denna apparat skulle således i sig förena fördelarne af charliärer och Montgolfiärer. Den 16 Juni 1783 uppsteg han, jemte sin medhjelpare Romain, i denna "aëromontgolfière," såsom han kallade den. De uppnådde temligen hastigt en höjd af omkring 1,200 fot, utan ett tecken till oordning eller fara. Då sågo de plötsligen den öfre ballongen förlora sin spänstighet. Den sjönk tillsammans och tyckes vilja falla öfver cylindern och den derunder varande gödpannan. Detta inträffade också snart.

Cylindern hvirflade flere gånger omkring, och for sedan, nedtryckt af den öfvermåktiga tyngden, med pilens hastighet mot jorden. Man fann de olycklige invecklade i tågen. Pilåtre var redan död. Hans kamrat afled efter få minuter. Båda voro de rysligt sönderkrossade.

Öfverhufvud utföllo de första luftseglingsförsöken temligen olyckligt. Så t. e. störtade en major Money med sin, genom den starka spännkraften sönderremnade ballong, ned i hafvet, och blef efter en fem timmars kamp mot vågorna, medan han höll sig fast i tågen, ändtligen upptagen och räddad af krigsslupen Argus (Fig. 88).

Ett lika öde träffade den berömde engelske æronanten Sadler på hans i Dublin 1812 företagne luftfärd. Sedan ballongen fallit i hafvet, drefs luftseglaren, genom vindens inverkan, pilsnabbt fram öfver böljorna. En skara sjöfoglar kringfladdrade honom, och kastade sig öfver hans munförråd. Då gondolen slutligen började sjunka, samlade Sadler sina sista krafter och lyckades lyfta sig upp i nätverket (Fig. 89). Till all lycka upptäcktes han från ett fartyg, på hvilket han blef upptagen och räddad. För att hindra ballongen från att ytterligare följa med vinden, sönderstöt man den med båtshakar, och den nästan liflöse luftseglaren upptogs om bord, men endast för att tolf år senare träffas af det öde, som han denna gång så lyckligen undgått. Den 29 Sept. 1824 omkom han vid Bolton i England på ett rysligt sätt. Sedan han nemligen länge sväfvat i luften och icke mer egde någon ballast kvar, måste han i sin nöd släppa sig ner öfver några byggnader. Här blef han af en häftig vindstöt slungad mot en skorsten och kastades ur gondolen, från hvilken han nedstörtade på marken, och upptogs död. Den lyckligaste af alla luftseglare var Blanchard, hvilken från 1784 till 1807, då han dog, hade lyckligen fulländat 60 luftresor. Deremot blef hans fru, som, efter mannens död, så tillsägandes fortsatte hans yrke, ett offer för sin djerfhet, då hon, för att upphöja det imposanta skådespelet af en i luften sväfvande ballong, företog sig att afbränna några medhafde fyrverkeripjeser. Då hon nemligen år 1819 uppsteg från Tivoli i Paris, fattade ballongen eld. Gondolen fastnade vid en jernkrok på ett tak, slog om och slungade den djerfva luftseglerskan ned på gatan.

En väsendtlig förbättring vanns i luftseglingkonsten genom den, enligt några af Montgolfier, enligt andra af Blanchard uppfunna fallskärmen. Det första försöket med denna uppfinning anställdes med en

hund, som man satte i en under fallskärmen hängande korg. Hunden återkom välbehållen ned till jorden och tillkännagaf sin glädje medelst ett lifligt skällande. I Oktober 1797 nedsläppte sig den bekante Garnerin från en höjd af 2000 fot med en fallskärm, som i början föll med en nästan omärklig långsamhet, men derefter antog en hvirflande rörelse. Emellertid aflopp försöket lyckligt. Vid en af samme luftseglare, i sällskap med en sjöofficer, företagen färd, flög ballongen, borttryckt af häftiga stormar, med sådan hastighet framåt, att han redan efter en timmas tid befann sig midt öfver Colchester. Figg. 91, 92, 93, 94 föreställa den af Garnerin förbättrade fallskärmen, sedd från olika sidor. Vanligen har fallskärmen en diameter af 20 fot och fastgöres, medelst streck, vid ballongen, på så sätt att den lätt kan lösgöras derifrån. Under skärmen hänger en lätt gondol af slätverk. Elise Garnerin och flere andra hafva upprepat dessa farliga försök, och ännu för kort tid sedan gaf sig Louis Godard i Paris åstad på den halsbrytande färden. Emellertid vore det rådligare, att man afhölle sig från lättsinniga experimenter med denna mekanism, och endast betjenade sig deraf i nödfall, som ett medel till räddning.

Helt annorlunda är förhållandet med de upp- och nedvända fallskärmarne. Dessa kunna ingalunda hindra en luftseglare från att störta ned, utan höra med till de många olika styrapparaterna, hvilka vid slutet af förra århundradet började uppdyka, och sedan undergått mångfaldiga förbättringar ända in i våra dagar. Den märkvärdigaste af dessa skärmar var applicerad till en ballong, förfärdigad af en viss Henin, som deröfver uppställde en utförlig teori samt derjemte försedde sin ballong med åror, segel etc. Vi lemna i fig. 95 en trogen afbildning af denna apparat, med så mycket mera skäl, som helt nyligen en viss herr Petin väckt mycket uppseende med sina styrningsförsök, hvilka uppenbart stödjade sig på nyss omtalte teori. Den sistnämnde snillrike mekanikern använder fyra sferiska ballonger af ofantligt omfång, dem han anbringar i rad efter hvarandra, och för att ännu lättare kunna genomskära luften, har han försatt stäfven på sitt luftskepp med en kegelformig utbyggnad. Hans ballonger äro förbundne med hvarandra medelst ett ofantligt gallerverk af 450 fots längd och 195 fots bredd, inom hvilket passagerarne skola uppehålla sig. Vid midten af denna jätteapparat finnas fyra fallskärmar, af hvilka de tvenne öfre utveckla sig vid nedstigandet och de tvenne undre

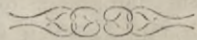
vid uppstigandet. Hela maskinen framställles i fig. 96.

Herr Bills i London luftseglingmaskin består af en cylinder med koniska ändar, som ligger horisontellt i den riktning, i hvilken den skall röra sig framåt. Gondolen är så inrättad att den i nödfall äfven kan göra tjenst som båt. Ballongen sättes i rörelse medelst en archimedisk skruf, som har sitt läge emellan densamma och gondolen. Härmed är förbudet ett slags roder, som tillåter luftseglaren att styra sitt skepp. Ballongen eger en bärlkraft af 5—600 skålpund, då hon är fylld med vanlig vätgas, och har ungefär 50 fots längd och 20 fots diameter. I alla fall är uppfinningen (Fig. 97) högst komplicerad och tycks vara i behof af betydliga förbättringar, efter hvad åtskilliga försök med densamma utvisat. Redan vid första uppfarten följde ballongen, så snart den blifvit lösgjord från tågen, genast med vinden, och luftseglaren hade icke i sin makt att styra sitt skepp, undantagandes blott att han kunde vända det rundt omkring.

Vi förbigå med tystnad många af nyaste tidens uppfinningar inom luftseglingkonstens gebit, då i dem icke finnes något frö till vidare utveckling. Af lika liten vikt voro æronauten Poitevins på spekulation företagne luftresor, vid hvilka han ena gången satt på en häst, (Fig. 98) andra gången på en oxe, men för dessa sina bragder af engelsk domstol fälldes till böter, såsom anklagad för plågande af djur. Deremot måste vi nämna, hurusom det lyckades Engelsmannen Charles Green att finna ett förträffligt surrogat för vätgasen. År 1819 gjorde han sitt första försök med stenkolsgas. Denna gas väger betydligt mindre och är lättare att bereda än vätgasen; äfven kan den erhållas med vida mindre kostnad, och eger dessutom den stora fördelen, att den, såsom varande af gröfre natur och mindre lättflytande, icke har så mycken frändskap till den atmosferiska luften, och således icke så lätt utströmmar genom porerna i ballongtyget. Med dylika ballonger anställde Green, från 1819 till 1836, så småningom 226 luftfärder. Då uppstod hos honom tanken att företaga den der verldsberömda luftresan från London till Weilburg i Nassau, hvilken gjort epok i æronautikens historia. Natten till den 7 Nov. 1836 uppstego luftseglarne, och kommo sex dagar derefter, i trakten af Weilburg, åter ned till jorden.

Då man en gång frågade Franklin (som var närvarande vid ett af de första luftseglingsförsöken i Paris. "Hvad gagn kan

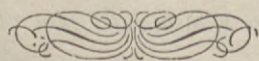
man hafva af en dylik inrättning?" svarade han: "Hvad gagn har man af ett nyfödt barn?" Ja aeronautiken är ett nyfödt barn, och endast en däre kan begära att den skall gå som en vuxen man, isynnerhet så länge den åtnjuter så ringa värd af sin moder, vetenskapen, som hittills varit fallet

Kaleidoskop.

Surf kallas, på sjömansspråket, en egen rörelse af hafvet, hvarvid vågorna liksom upptorna sig på hvarandra, särdeles i närheten af stränderna. Ofta bildar surfen blott ett enda sådant vågtorn, stundom åter resa sig flere bredvid hvarandra. Ofta uppnår surfen, då den nalkas stranden, en höjd af 20 fot, och störtar sedan ned med ett dån, som höres hela milen in i landet. Dessa fenomen förekomma förnämligast i indiska hafvet mellan vändkretsene och hafva föranlett att gifva åt der varande kustfartyg en helt egen byggnad. Fartyg af den i europa vanliga konstruktionen äro alldeles odugliga till en kustfart i dessa trakter, och man har flere exempel på att dylika, med hela sin besättning, blifvit uppslukade af surferna.

Bananer. Då en europeisk familj nedsätter sig i Sydamerika, så är det första, den företager sig, att plantera ett litet fält med bananer, af hvilket den kan hemta sin näring och öfrige lefnadsbehof. Trenne dussin af denna frukt äro tillräckliga att föda en vanlig karl under en veckas tid. Man rostar bananerna i askan och äter dem med fisk, kött eller mjöl. Äfven kan man äta dem torkade. Låter man dem någon tid jäs i vatten, så lemna de en vinartad dryck, som har likhet med cider. De unga knopparne på plantan ätas som grönsaker, och skänka en lika helsosam som välsmakande spis.

Den blåa kaptenen.

(Forts. fr. N:o 44.)

Vi lemnade kaffehuset tillsammans. Jag hängde mig fast vid Morissots arm, och han ropade flere gånger: — Hvilken fröjd, hvilken lycka att återse hvarandra! — Vi skrattade och greto på en gång af glädje; vi buro oss åt, som hade vi varit galne. Tagande vägen åt hotellet, der jag logerade, gingo vi förbi pelargången vid Saint Maurice,

der jag nu bor. Här släppte Morissot min arm, vände sig om och betraktade gatan, medan han beundrade dess sublimes karaktär. Fullmånen hade uppgått bakom palatset Granvello, hvars ofantliga murar, svarta som bläck, kastade sin skugga öfver gatan. Allt sof i staden. De sedan revolutionen tillslutne kyrkorna lågo i stilla ödslighet. Morissot häpnade öfver taffelns skönhet.

— För att finna sitt land skönt, — sade — haa gifves det intet bättre medel, än att på någon tid lemna det. Jag har i min ungdom väl tjugo gånger vänt mina steg kring detta hörn, utan att observera gatans skönhet. Efter en frånvaro af några år, kommer jag tillbaka, och finner omgifningen i högsta grad herrlig.

— Verkligen? — svarade jag — Denna mörka genomgång, med gamla byggnader på båda sidor, tycks fullkomligt egnad att beslöja någon dyster hemlighet.

Dessa och dylika betraktelser hade uppväckt de romantiska minnena från vår ungdom och upphetsat vår fantasi. Morissot gick längs gränsen af skuggan, inhöjd i en stor, grå kappa; hans sabel slamrade öfver stenläggningen med en herrlig klang, och månen speglade sig i hans blanka dragonkask, hvars långa tagelbuske fladdrade i vinden.

— Broder! — ropade jag — Hvilket skönt ställe till att skära halsen af hvarandra på! — Jag lade min af stridslust brinnande hand på sabelfästet; klingan darrade i sin skida, som hade hon förstått mig.

— Sannerligen, — ropade Morissot — du har rätt! Det skulle vara en furstlig vållust att här få draga pampen från landden. Hvad menar du, vän? Skulle vi taga oss en liten förlustelse innan vi gå till sängs.

— Min sabel — fortfor kaptenen — glänste redan i månskenet, och Morissot ställde sig i position, sedan han slagit sin kappa tillbaka, hvilken invändigt var beklädd med scharlakan. Vi började kampen med största munterhet. Vi kände oss så lyckliga att efter en lång skilsmessa äntligen få fäkta med hvarandra. Vi pratade under striden och beundrade effekten af de hvarandra korsande klingorna, som lyste likt blixnar i natten. Vapenklängen skänkte oss en oändlig ljusning, och kontrasten mellan vår hotfulla ställning emot hvarandra och vår ömsesidiga tillgifvenhet lät oss så mycket innerligare känna vänskapens makt. Snart började vi känna lifligare intresse för saken, vi sökte ådagalägga skicklighet, blefvo allvarsamma, talade sällan

och andades häftigare. Hvilket vansinne, hvilket omättlig passion! Vi stodo på branten af en afgrund. Efter några ögonblick hördes endast gnisslandet af svärden, som allt hastigare och hastigare korsade hvarandra. Plötsligen stack mig det röda fodret i Morissots kappa i ögonen; det var en färg, som alltid gjort ett märkvärdigt intryck på mig. Jag ville bekämpa detta demoniska inslytande, men jag kände att scharlakansfärgen oemotståndligt började draga spetsen af mitt svärd till sig. Tre gånger mumlade jag: "Broder, lät din kappa falla! Den bränner mig i ögon och hjerta!" Men alltför fördjupad i vår favoritförlustelse, hörde han icke mina ord, utan hans klinga gled under min rock och gaf mig en lätt rispa. Vid det svaga utrop af öfverraskning jag lät höra, frågade han om han sårat mig. Jag svarade nej, och gömde min blodiga hand, medan min brinnande blick var riktad på det röda kappfodret. — Göm undan detta foder! — ropade jag med otålighet till vännen — göm undan det! Du vet huru det misshagar mig!

— Har jag väl tid dertill? — svarade han skrattande.

Månen betäcktes af ett moln. Mörkret ingaf mig en demonisk lust att lukta blod. Min hand darrade; jag blef för andra gången sårad. Plötsligen for, som en ljungeld, genom mitt hufvud en ursinnig vrede öfver att Morissot på intet villkor ville befria mina ögon från anblicken af det hemska scharlakansfodret. Den röda färgen tycktes ordentligt utmana mig. Min kusin, min hjertebroder var glömd; jag kampade blott mot det röda, och nu börjades en verklig tvekamp på lif och död.

Den varade icke länge. Morissot föll, utan att draga en suck. Han var död; jag hade dödat honom! Ja, min herre, jag hade dödat honom!

Den blåa kaptenen sjönk förkrossad ned på sina knän. Den olycklige afslet sig håret och förtviflans kamp förenade sig med hans tårar. Benjamin betraktade honom med stela blickar, korslagda armar och orörlig som en staty. Morisset uppsteg, blek som ett lik, kunde knäppt andas, och sade med bruten röst:

— Betrakta nu följderna af detta fruktansvärda, ehuru ofrivilliga brott, och läska sedan i morgon, i fall ni har mod dertill, er klinga i er bästa väns blod! Ni vet nu hvad ångern är för en sak! Må ni icke sjelf lära känna dess afgrundsqual! Det kommer an på ett försök, min herre, och om ert förstånd efteråt icke dukar under, så kan ni vara säker om att hafva ett hjerta af granit.

— Sedan denna ohyggliga dag, — fortfor kaptenen — var hela min kraft bruten. Den oändliga sorg, jag sjelf beredt mig, föranledde mig att komma till besinning af allt det oändliga elände, jag genom mina talrika dueller åstadkommit. Allt det blod jag utgjutit reste sig emot mig, som en ofantlig störsjö, hotande att uppsluka mig. En förfärlig skräck bemäktigade sig hela mitt väsende. Sedan denna stund har jag alltid häfvat vid åsynen af en blottad klinga, och om jag blefve än så hårdt förolämpad, skulle jag heldre dränka mig än duellera. Den röda färgen är fruktansvärd för mina ögon. Den förorsakar mig så obeskrifliga känslor, så helvetiska qual, att jag tycker mig nära döden, så snart jag ser någonting scharlakansrött. Ni ser att jag ännu är ung, och likväl dignar jag som en gubbe under de utsägliga marterna af min ånger. Betrakta mitt läge! Jag känner för mig sjelf samma afsky, som min uselhet måste ingifva andra. Sedan den förfärliga stunden, har ödet blott en enda gång visat mig barmhertighet, och det har varit i afton, då jag vunnit nog styrka att anförtro er min hemlighet, i det hopp att lyckas rädda er från qual, sådana som mina. Denna handling, i fall den lyckas mig, skall blifva en svalkande vattendroppa i den mig förtärande elden. Och för att tillstå er allt, min herre, så har ni funnit nyckeln till mitt hjerta, den jag trodde mig längesedan hafva förlorat. Era anletsdrag erinra mig om min arme Morissot; när jag ser er, så tror jag mig se honom.

— Verkligen? — svarade Benjamin med besynnerlig ton, och utan medlidande för den andres grymma smärta, tillade han: — Ni har icke sagt mig, hvar ni gjort af er olycklige kamrats lik.

Blåa kaptenen fortfor: — Vi hade inga vittnen. Tanken på att min heder var i fara, att mitt namn möjligen kunde komma att uttalas inför domstolen på samma gång som tjufvars och lönnmördares, dennatänke trädde hastigt för min själ och återgaf mig nog kallblodighet för att söka dölja gerningen. Som min kusin ämnat afresa i första gryningen, så kunde hans frånvaro icke väcka uppmärksamhet. Fruktan hade för ett ögonblick döfvat min sorg. I en af de mörkaste vinklarna på denna ödsliga gata befanns en halfrutten port, som ledde till en gammal för detta kyrkgård, der folket under revolutionsyran förstört flere grafvårdar. Dörren gaf lätt efter, jag tillslöt den bakom mig, begrof Morissots kropp, och aflägsnade mig sedan i ett tillstånd, som är omöjligt att beskriva.

Nästa dag var förfärlig. Min själ var söndersliten af de ansträngningar jag gjorde att bekämpa min förtviflan. Dessa ständiga strider mot sorg och fruktan hafva förintat mig, hafva framkallat denna slösinthet, ur hviiken jag aldrig kan rädda mig. Det är mig alltjemt som hörde jag det däfva ljudet af min dyre väns nedfallande i den graf jag uppkastat åt honom.

Vid dessa ord darrade Benjamin från hufvud till fot. Derpå reste han sig hastigt, gjorde några steg fram och tillbaka i kammaren, och gick sedan till fönstret, der han blef stående en stund, under djupt eftersinnande och med mot himlen riktade ögon. Slutligen frågade honom Morissot, som betraktade honom med misstroagna blickar:

— Hvarpå tänker ni då så allvarsamt?

— Hvarpå jag tänker? Jag tänker på Daley, hvilken, som ni vet, förebrått mig att jag fegt förskansar mig bakom ett diktadt högtidligt löfte, under förevändning af att icke kunna slåss, förrän det är uppfyllt.

— Hvad! Tänker ni ännu på detta strunt?

— Hade Daley känt grunden till min aflagda, högtidliga ed, — fortfor Benjamin — så skulle han svårligen hafva talat så.

— En ed har alltid varit mig helig, och man bryter icke gerna en sådan, om man har en gnista samvete och någon respekt för domaren deruppe. För öfrigt kan jag icke veta, hvarom saken handlar.

— Den handlar om att hämnas en far, min herre! — stönade Benjamin med flämtande bröst.

— I så fall är hvarje dröjsmål en skamfläck på er ära, och endast feghet bör kunna tillbakahålla er. Men ni handlar inkonsequent; ni, som endast har en vän i hela vida världen, törstar efter hans blod och längtar efter att få döda honom för några af ruset framkallade glåpord; men då det gäller att hämnas er far, tycks ni söka alla möjliga undanflykter för att komma ifrån saken.

Under dessa kaptенens anmärkningar syntes Benjamin vara ett rof för den häftigaste inre strid; slutligen fattade han sitt beslut, antog en iskall hållning, och sade:

— Ni har sagt sanningen, kaptен, och er anmärkning har återfört mig på rätta vägen. Ja, mitt svärd tillhör i första rummet min fars skugga, och hvad Daley be-

träffar, så vill jag för er skull låta bli att slåss med honom.

— Ni är en ädel och fin känslig man, — svarade blåa kaptenen — och det skulle vara en förolämpning, om jag ville bedja er förtiga den sorgliga hemlighet, som jag anförtrott er. Trots det farliga i mitt läge, har jag likväl tagit vara på åtskilliga saker, som inför domstolen skulle vara fullt tillräckliga att fälla mig. Dessa båda sablar der borta på väggen, hvilka jag sedan den rysliga stunden aldrig vågat vidröra, dessa sablar äro de vapen, som vi betjenade oss af i vår hemska kamp, och Morissots scharlakansfodrade kappa, denna med hans blod genomdränkta kappa — jag har icke sett den på fem år — ligger der horta under min hufvudkudde, och aldrig, aldrig skiljer jag mig ifrån den. (Forts)

Ära vare Gud i höjden!!!

Liksom sol'n, ett himlens fridsbud, skingrar mörkret och den dystra nattens dimmor, och sitt ljus, i gyllne strålar, sprider öfver hela jordens dunkla krets.

Så *Han* kom, i varm och helig klarhet, för att skingra Andens hemska mörker, och till kändedom af broderkärlek, till förvandtskap med en högre sanning få inviga arma menskligheten, irrande förut i mörkrets rymd.

Och det frö *Hans* rena lära sädde sköt snart upp och spridde sina grenar öfver en förtappad, hopplös värld; Vidt omkring *Hans* nämn och namnets ära ljuda, — vidt omkring *Hans* Gudakärlek skallar från *Hans* djupa, helga ord.

Millioner sjunga jubelsånger åt den Enfödde — åt *Gudasonen*, Och från Norr till Söder höres jublet: »Ära, Lof och Pris för evigt vare »Dig vår Frälsare, O, *Jesu Christ!*»

Charad.

Ack! hvad jag ledsen är att allt ditt första höra! Jag rättnu blifva kan mitt andra derutaf. Och tror, du ända till din graf mitt hela vara lär, ett andras nöje störa.

Upplösningen på charaden i N:o 14 är: **Prest-rät-tig-het.**

ÄRA VARE GUD I HÖJDEN!

